

С Т А Н О В И Щ Е
ОТНОСНО ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОНС „ДОКТОР“

от доц. д-р **Блага Иванова Благоева**, УНСС, факултет „Международна икономика и политика“, катедра „Политология“; научна специалност 3.3. Политически науки

Автор на дисертационния труд: **Ани Нораири Арутюнян**

Тема на дисертационния труд: **„Етнополитически конфликти в Южен Кавказ: фактори и проявления (на примера на Абхазия, Джавахети и Квемо Картли)“**

I. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният за защита дисертационен труд е без съмнение актуален за политическата теория и практика. Нещо повече. Темата за етнополитическите конфликти (ЕПК) след края на Студената война е една от „експлоатираните“ изследователски теми, както в политическата наука като цяло, така и в теорията на международните отношения, в частност. Ето защо се изисква смелост от всеки млад изследовател в решението да анализира широко изследван проблем и да търси „своя изследователска ниша“. Ани Арутюнян намира „своята ниша“, насочвайки се към проявления на ЕПК в малко познати територии, а именно - Абхазия, Джавахети и Квемо Картли. Изисква се систематичност на мисленето, обзор на голямо количество научна литература, синтез на различни, често противоположни теории и тези. Темата на изследването е коректно формулирана – налице е пълно съответствие между заглавие и съдържание на дисертационния труд. Заедно с посоченото, изследването се отличава с балансирано съчетаване на теоретични познания и умения за практически анализи.

В съдържателно отношение изследването на А. Арутюнян се характеризира с прецизност на анализа, логично изложение, свободна интерпретация на тези и авторски мнения, коректност при позовавания и цитирания. Едно от основните достойнства на труда е умелото съчетаване на теоретични постулати и анализи с масив от емпиричен материал, синтезиран и подчинен на общата логика на изследването. Друго достойнство на дисертационното изследване е и възможността на автора да работи на „терен“ и да получи информация чрез лични наблюдения и интервюта.

В структурно отношение трудът е балансиран и се придържа към „класическите“ модели на подобен тип изследвания – увод, три глави, заключение и използвана литература.

Общият обем на дисертацията – 197 страници (от които 168 основен текст) отговаря на стандарта. Използваните литературни източници (398 заглавия основно на български, руски и английски език и интернет ресурси) са повече от достатъчни като времева актуалност и тематична насоченост.

Много приятно впечатление прави използването на карти, схеми и таблици, които от една страна спомагат по-лесното възприемане на текста, а от друга – свидетелстват, че авторът е достигнал до висока степен на осмисляне на идеите си и може да ги представи в графичен обобщен вид.

Достойнство на дисертационната изследване е, че всяка глава завършва с обобщения, които осигуряват плавен преход към следващите части на труда.

Уводът съдържа всички атрибути на дисертационно изследване: коректно определени актуалност, цел и основни задачи; направен е преглед на научните изследвания по анализирания проблем в българската и чуждестранната литература. Прави впечатление, че още с определяне на предмета, обекта и целта на дисертационното изследване, авторът заявява претенцията си от необходимостта да се идентифицират и анализират факторите за ЕПК и тяхното проявление в посочените региони. Специално внимание е отделено на автономията като фактор в изследваното поле.

Обект на изследване са ЕПК в района на Южен Кавказ на примера на три автономни области (по-конкретно тези в Абхазия, Джавахети и Квемо Картли). **Предмет на изследването** са факторите на ЕПК и тяхното специфично проявление в изследваните области.

Много важен елемент на дисертационното изследване е формулираната **хипотеза** – за ролята на автономията в изследваните области, хипотеза, която последователно е подложена на проверка и се доказва, чрез формулирани предположения от автора.

Коректно са формулирани и съдържателните и времеви **ограничения** на анализа.

Използваната **методология** е продуктивна и отговаря на поставената цел и на заявените изследователски задачи.

В Първа глава е очертана теоретико-методологическата рамка на изследването. Изяснени са основните категории на анализа като: конфликт, международен конфликт, социален конфликт, политически конфликт, етническа принадлежност, етнически конфликт, етнополитически конфликт, етническо прочистване, етнополитическа

мобилизация, иредентизъм, национализъм, териториална автономия, дилема на сигурността. Посочените категории не са разгледани самоцелно, а са подчинени на основната цел на изследването. Това позволява на А. Арутюнян да формулира и собствено работно определение за етнополитически конфликт, върху което се основава по-нататъшният анализ.

Във Втора глава са подложени на анализ факторите, свързани с ЕПК, които авторът разделя на *фонови* (непознаване на официалния държавен език, дискриминация спрямо културните различия, национален въпрос, минали конфликти и митове, пресечен терен, етническа география и демография, регионален обхват на властта, икономически фактори) и *катализиращи* (лидерство, външна подкрепа, сепаратистки движения). Описани са съдържанието и значимостта на всеки от посочените фактори и те са отнесени към формулираните от автора предположения (хипотези). Направена е констатацията, че вероятността от проявление на цялостната съвкупност от посочените фактори в изследваните райони, е малка. Същото се отнася и до автономията като фактор, влияещ на ЕПК.

Логично в Трета глава се подлага на проверка проявлението на изследваните фактори в Абхазия, Джавахети и Квемо Картли; като е направен подробен анализ както на спецификите на тяхното проявление, така и на връзките между тях. След осъществен сравнителен анализ се констатира КАК и ЗАЩО отделни фактори са значими при/за ЕПК в някои от изследваните случаи и не се проявяват в други. По този начин авторът прави заключения относно потвърждаването/непотвърждаването на формулираните хипотези.

Заключението отговаря на изискванията, като съдържа основните изводи от авторския анализ и маркира очертаващи се перспективи. В контекста на оценка на Заключението, искам специално да отбележа, че прави много приятно впечатление категорично заявената и защитена лична позиция на автора.

II. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приемам посочените от докторант Ани Арутюнян *приноси* на дисертационния труд, а именно: 1) Изследване и приложение (към обекта на анализ) на съществуващи в литературата подходи към ЕПК; 2) Предложени са модели за разрешаване на ЕПК в Южен Кавказ; 3) Допълнени са съществуващите в литературата фактори на ЕПК с два нови – „непознаване на официалния държавен език“ и „(не)подкрепата на етнически роднини зад граница“; 4) За пръв път в българската научна литература е осъществен

анализ на ЕПК в Абхазия, Джавахети и Квемо Картли; 5) Анализът се основава на работа на терен; 6) Използвани са източници от специфични езикови групи в Юзен Кавказ.

III. Критични бележки и въпроси

Нямам критични бележки към рецензирания дисертационен труд, тъй като в процеса на съвместната ни работа докторантът прецизно и отговорно се съобразяваше с всички, отправени от мен в качеството ми на научен ръководител, бележки.

IV. Оценка на автореферата

Авторефератът съдържа необходимите елементи и информация, които съответстват на/ и адекватно отразяват съдържанието на дисертационния труд. Справката за публикации, свързани с темата на дисертацията е коректна.

V. Заключение

Дисертационния труд на Ани Арутюнян съдържа достатъчно научни и научно-приложни резултати. Съдържанието доказва, че докторанта притежава способности за самостоятелни научни изследвания.

Качествата на дисертационния труд ми дават основание да заключа, че той в пълна степен удовлетворява изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане.

Без колебание предлагам на научното жури да присъди на Ани Арутюнян научната степен „доктор“ по научната специалност „Политология“.

Подпис:.....

16.03. 2021 г.

доц. д-р Блага Благоева, УНСС